Nytt och gammalt. Dikter (Fjärde samlingen)

Bokutgåva

Albert Bonniers förlag, Stockholm 1897.
Förord.

De efterföljande dikterna göra icke anspråk på att äga något synnerligt högt litterärt värde och äro ej heller fullt exakta uttryck för hvad förf. känt och tänkt – åtminstone icke alla och åtminstone icke hvad förf. vid tiden för utgifvandet känt och tänkt. – Gifva de icke full valuta för sitt pris, vill jag be allmänheten förlåta mig det och tänka att jag möjligen framdeles kan komma skrifva något, hvars valuta är större än dess pris, och på så vis kan debet och kredit ändå komma att gå ihop.

Dylika självbekännande förord som detta torde vara ovanliga, men kunna ibland vara nödiga – t. ex. då en författare icke vill missuppfattas såsom ägande anspråk han icke äger.

G. F.

* * *

INNEHÅLL.

* * *

Inledningsvers.

En diktbok är lik skrinet
med många ädla stenar
och många smycken små,
lik mångahanda vinet,
som källaren förenar
i en och samma vrå.

Men stundom är i skrinet
väl ock att finna smycken
ej fullt att lita på,
och stundom är af vinet
ej allt den äkta drycken
från Xeres och Bordeaux.

Så pröfven då med blicken
hvar dikt, hvar bok vi sjunga,
hvart smycke i hvart skrin,
och när I vinet dricken,
så pröfven med er tunga
om det är äkta vin!

* * *

En vårmorgon.

Vårens vindar äro ljufva,
glädjens vemod mildt de tala
till en själ, som sörjt sig sjuk,
lifvets vårfröjd kuttrar dufva,
kvittrar gråsparf, hvisslar svala,
gungar björkens krona mjuk.

Men min vårfröjd kan ej sjunga,
ej med sparfvar kan den kvittra,
ej med dufvor kuttra ömt,
icke mjukt i björkar gunga,
icke le åt allt det bittra,
som min dystra natt har drömt.

Låt dem kvittra, låt dem kuttra,
endast matt jag känt ditt ljufva
morgonlif, du dag, som grytt,
länge än min själ skall rufva
i de kval, som kanske luttra
mig till vårfröjdslif på nytt.

* * *

Kung Eriks sista visa.

Hvad båtar oss gråt, hvad hjälper oss rop,
kung Johan och Gud de hålla ihop,
kung Johan gaf mig blacken
och Gud sin nåd med detta hopp:
ditt fånghus är din egen kropp,
och villst du ur ditt fånghus opp,

så kanst du bräcka nacken.

* * *

Min stjärnas sånger.

——

I.

Med vrede du ser från din gyllne stol,
hur min stjärna slocknar och fläckas,
hvi gaf du min stjärna så svagt, min sol,
af ditt ljus att det så skall släckas?

Jag är dock din son, och allt frö jag fått
till mitt ljus är väl födt af din låga,
så lider du själf af det ondt mot godt,
som för mig varit sjukdom och plåga.

Och är ej min fläck af din egen art,
men af ondt ifrån rymdernas öken,
hvi stötte du mig med så våldsam fart
långt ut, djupt i mörker och töcken?

* * *

II.

Du säger: »Kom hem till din faders gård
att kyssas af fadersläppar!»
– din kärlek är mig för bitter och hård,
den smeker och kysser med käppar.

Med slag du renar, med knifvar du tvår,
mot din kärlek jag hårdt vill mig värna,
det känns som du tvådde så fläckar och sår
som lifskraft och ljus ur min stjärna.

Du tvår med din lut min stjärna ren,
den varder så ren som ett vatten,
då blifver så tomt min stjärnas sken
som en vattnets afbild af natten.

* * *

III.

Min stjärna var ändå väl något värd,
trots fläck och försvagadt ljus,
en än mildt lysande vänlig härd
för mig och mitt fattiga hus.

Det lyste af mitt om allt där var,
det var godt, fastän ej likt ditt,
din brännande stråles eld bortskar
allt ljus, som var medfödt mitt.

Så brinn och förbränn i mitt fattiga hus,
din låga den hatar jag,

till sot den bränner min stjärnas ljus
rättfärdighetsfullt enligt lag.

Så bränn då och tro att du bor i mig,
du bor i min utrymda sal,
ditt »brinn och tala» är »slockna och tig»,
du lyser ett utbrändt skal.

* * *

IV.

En sista gnista af stjärna är kvar,
den vill jag försöka att rädda
och draga en väg, där ingen far,
och stigar, af ingen beträdda.

Jag hatar din hjälp, och jag tror ej ditt ord,
trots ditt skryt att du lyser för världar,
din visdom är ej för stjärnor gjord,
den vanvettiggör och förhärdar.

Ditt faderskap är af tvifvel höljdt,
min frändskap med ditt folk är ingen,
kanhända en annan sol jag följt
som broder i syskonringen.

Men kom som en bortbytt till dig och er,
där främmande ögon stirra,
jag vill icke vara i ditt land mer,
i fjärran rymd vill jag irra.

Där vill jag slockna i ensamhet
långt bort från din hatade flamma,
som bränner med kärlek, tills ingen vet,
om ej kärlek och hat är detsamma.

* * *

Ur Gralsökarens saga.

I.

»Evigt lönlöst grubbla,
evigt gissa blott,
alltid bragt att låta
onådt låtsas nådt,
alltid bragt att snubbla
på en olöst gåta,
hur kom ondt af godt!

Jag vill ned
på det ondas led,
jag vill välta,

mig i lastens älta,
jag vill känna
hat bränna,
afund stinga,

jag vill dolk svinga,
gift bringa
den, som mat mig bär,
ljuga, stjäla,
träla
för hvart lågt begär,
lömskt bedraga
svaga,
kallt och torrt
oskuld mörda,
sparka bort
de förförda
– som ett djur mig skicka,
pöl dricka,
träck smaka,
utransaka
dygd i brott,
träcks renhet,
enhet
mellan ondt och godt.»

* * *

II.

Han smutsade bäcken
för henne, som drack
ur bäckens flöden
längre ned.
Då grep honom skräcken,
och kvalet stack,
och hat till döden
hans hjärta led.

Han ville stena
den förr så rena,
han ville slita
med klor i stycken
den förr så hvita,
som drack den drycken,
likt varg, som sliter
ett lamm itu,

och säga: »Flicka,
hvi smutsar du,
där jag skall dricka?»

* * *

III.

»Jag kom för nära
det oerhörda,
jag kan ej bära

det allt för stygga,
jag vill ej mörda
med klor och tänder,
jag måste rygga
till mera trygga
och milda länder.

Jag vill ej djupare ned mig sänka,
jag vill ej öka
min skuld för mycket,
jag måste hvila och eftertänka,
att sen med klarare ögon söka
det dolda smycket.»

* * *

Sjungen hoppfullt, sånger.

Sjungen hoppfullt, sånger,
ej om kval och nöd,
jag vill slå min ånger
mig till fota död.

Är en tron att hinna
än min själ för feg,
skall jag välde vinna
kanske steg för steg.

Och om tusen gånger
jag på fall blir bragt,
skall jag dock min ånger
bryta ned med makt.

Ty min ånger väcker
lust på nytt att slå,
och min pina släcker
icke din ändå.

* * *

Allt eller intet.

Min sol, du är ej kanhända
som förr jag trodde så hård,
och ger du oss lejd, vi vända,
min stjärna och jag, måhända,
tillbaka igen till din gård.

Men kräfver du allt, jag kan det ej,
kräfver du något, jag kan det,
det målet du satte, jag hann det ej,
men om du det sänkte, jag hann det.

* * *

En parkfantasi från sjukhusfönstret.

Nu är sommar, nu de gröna
löfven gunga som när sjögång,

halft förgången, ännu går,
jag vill vara med i kronors
djupa hvalf och vara med i
mörka doftuppfyllda snår.

Jag vill drömma mig en dröm om
något fordomsdags därinne
i allt grönt om träd och mark
– är ej grönskan ålderdomligt
William-Shakespearlik, ej parken
lik ett hörn af Windsors park?

Kanske är det, att helt nyss af
en med möda buren tvättkorg,
bred och stor, som kunde rymt
själfva Falstaffs vidtberömda
väldiga och hvälfda mage,
från ett snår jag såg en skymt.

Nog af, engelskt ålderdomligt
går ett vindsus genom löfven,
parken fylls af äfventyr,
träd och buskar bli till väsen,
bli till folk och hof och adel,
häst och hund och vildt, som flyr.

Jägarskarans gröna vida
kappor fladdra om hvar sluttning,
om hvar grönklädd höjd och plan,
grönt är silket, grönt är floret
i hvar ladys kjol och slöja,
grönt hvart betsel, grön hvar man.

Något skild från jägarskaran
står en riddersman med adligt
höfvisk hållning, rak och stolt,
och en smärt och finbyggd page med
handen på en dolk i bältet
om sin gröna jägarkolt.

Och när vinden böjer kronor,
riddarn bugar sig, och ståtligt
vajar hans baretts plymage.
Underligt att en så mäktig
riddersman så djupt och ofta
bugar för en stackars page.

Underligt det är med pagen,
underligt, hur graciöst den
spänstiga gestalten böjs!
Och i barmens och i höftens
vekligt böjda linier syns mig
att en hemlighet mig röjs.

Page, du liknar allt för mycket
hofdamsflockens yngsta ungvikit,
gossklädt på förbjuden stig,
och din kavaljer för mycket
hofvets farligaste jaktfalk,
Walter Raleigh, tycks det mig.

* * *

Ett drömackord.

Djupt i det djupa
seklerna stupa,
åldrarne sofva,
hör hur den dofva
sorlande sången
går från en ålder, i djupet förgången,
hör hur det strömmar, hör, hur de brusa,
mörka och ljusa
vemodets minnen från skönare tider,
starkare strider,
hör hur det klagar
manligt och vekt om de fagrare dagar,
kampen var högsint och hård.

Hög rider fursten i guldstickad sadel,
stolt rider adel
fursten i spåren
fram genom våren
susande lummig i heliga ekar,
segern är vunnen,
folket går ringdans i högtidens lekar,
gul vaggar säden,
långt bakom träden
skymtar den gästfrie jarlens gård.

* * *

Vinghästen.

Jag ville dikta dristigt fritt som nycken
hos någon sorglös ryktbar sagans lätting,
min vers vill ut, min vers vill slå i stycken
hvar trångsmidd länk i tvångets tunga kätting.

Min vers vill följa sina egna lagar
och egenvilligt vara vild och yster,
min vers vill fabla, när min vers behagar,
och tala sanning, när min vers det lyster.

Min vers vill ut bland folk med nakna lekar,
där frihetsvind förjagar dumma domar,
min vers är hänsynslös, min vers förnekar
hvar dräkt, hvart stängsel, hvarje dörr med bommar.

Min vers kan sparkas, när med klumpigt tjuder

en välment stallknekthand vill hindra stegen,
föraktar hafren, som en främling bjuder,
den röst han lystrar till är blott min egen.

Min tredska vinghäst med den hårda manken,
som lyder trögt vid mina grepp i tömmen,
vill högt i höjden med den fria tanken
och långt i fjärran med den djärfva drömmen.

Min vers vill stundom ridas till de ljusa
Elysiens ängder, solomgjutet gröna,
min vers vill ned till Gorgo och Medusa
att ur det hemska hämta upp det sköna.

Min vers trifs uselt där om lof det frågas,
där lydnad hviskar och där budord mumla,
min vers vill våga det, som ej får vågas
och tumla fram, där ingen alls får tumla.

***

Jag vet nog af allt gammalt om pegasen,
om Ikarus och soln och annat skvaller,
och allt det kloka bakom fönsterglasen,
som pekar och slår vad: slå vad han faller!

Men låt så vara, låt då färden lyckas,
tills ödet vill att vi från höjden falla,
det är ej allt förbi, fast så kan tyckas,
när sönderknäckta vi beles af alla.

Ty när beledd af alla, sörjd af ingen,
min vers tros död och platt förgjord af nesan,
jag tar en penna ur den brutna vingen
och gör ändå en vacker dikt om resan.

* * *

Alkibiades.

——

I.

Hör folkets tal: »Se Alkibiades
och i hans följe den berömde hunden!
Mer ädelt växt är Alkibiades,
mer rik och stolt än andra evpatrider,
mer skön hans hund än någon annan hund.
Se dessa öron, denna ädla nos
och denna vackra, yfvigt svängda svansen!»

Du ser, min ädle Alkibiades,
hur folket skockas att beundra dig!

Det gläder mig, att så du synes älskad,
dock önskar jag det var af annan grund

än den att hunden där har yfvig svans!

»Du känner ej atenarne, i Sparta
är mod och vishet en tillräcklig orsak
att anses duglig nog att föra härar,
men i Atén den värdige behöfver
en häst, en hund, en ryktbar älskarinna
att aktas värdig statens högre värf.
Du känner icke mig, som gör på lek
hvad grubblets gubbar under djuptänkt allvar
med väldig kraftansträngning ej förmått.»

* * *

II.

Hör, vet du af, min Alkibiades,
att i Atén finns ingen man så svart
som Alkibiades, den skönhetsstymparn,
den svansafhuggaren, den hundfördärfvarn
– hur föll dig in att hugga svansen af
ditt framtidshopp, atenarnes beundran?

»Det var emedan det mig tyckts Atén
har hållit mun om Alkibiades
för mycket och för länge sista tiden.
Det är förbi med den Atén har glömt,
men den Atén på alla torg och gator
beständigt pekar ut, om ock med hat,
har icke långt igen till fältherrtältet.»

* * *

III.

Du går allt vidare på trotsets väg,
all sed förtrampar du med fräcka fötter,
du hånar gudarne, du kränker lagen
och heliga mysterier skändar du!

»Du talar vist och rätt som statens lagar,
jag lyder lagen i min egen själ,
den Zeus mig gaf, när i min moders kved
min första längtan sträfvade mot dagen.
Den lagen gaf mig rätt att leka fritt
med eld och gudar och hvad andra frukta.»

* * *

IV.

Du är föraktad, Alkibiades.
Vi känna väl ditt lömska svek med Sparta
mot dina bröder och din faders stad.
Du glömmer Nemesis, du glömmer Moiran,
som slår förbrytare och störtar ned
eländige förrädare till Orkos!

»Mig lyster pröfva, huru långt en Moira
förmår att motstå viljan af en man,
mig lyster skåda Orkos, lyster smaka,
hur mörkret är, till dess mig lyster stiga
på nytt till ljuset och min fader Zeus!»

* * *

Eros' vrede.

Ej lömskt i mörkret, som när tjufvar dolt sig,
ej under paltor, som när tjufgods döljs,
ej dolskt och skamfullt, som när trälar sålt sig
och nesans märke med en trasa höljs,
men som när drottningar och kungar siras
med segerkransarne skall kärlek firas.

Där kärlekståget går skall vänligt lysa
af sol och sommar och af gröna blad,
i grönt stå klädt det huset, som skall hysa
en lifvets lycka, ung och stark och glad,
där brudgum väntar brud bland följesvenner
med far och bröder, släkt och många vänner.

Med krans om lockarne skall bruden prydas
som lifvets lyckas unga drottning bör
och som en drottning skall den unga lydas
med kärlig lydnad af all nejdens mör
och högt på skuldror skall den ädla bäras
att ses af alla och af alla äras.

Men ej med klutar ömkliga elända
skall hennes renhet döljas tvifvelsam
och ej en enda usel tråd skall skända
med hemligt menande om lönlig skam
en enda sköntböjd form som vågar minna
en mannens blick om brud och mor och kvinna.

Och alla strängar skola klangfullt röras,
när bröllopshusets tröskel är beträdd,
och glädtigt aktningsfullt skall bruden föras,
mens klangen domnar, fram till makens bädd,
och sedan vänligt falle signordsregnet
på deras famntag, tryggt i gudomshägnet.

Så är min vilja: naket, fritt och ärligt
sig helge kärlek ren i världen all,
stig högt i lifvets luft, allt gladt och kärligt,
men fall, du mulna hyckleri, och fall,
du fega lystnad under fårahuden!»
– så talte Eros vred, den unge guden.

* * *

Narkissos.

Han låg på knä och såg i källans vatten,
hans tröst var mörkret och hans vän var
natten,
som vänligt lade slöjan om hans bild.
Men solen kom och skarpt belyste dagen
den bleka hyn, de tärda anletsdragen,
hans kind var tom, hans fägring var förspilld.
Han sjönk tillsamman, hans gestalt var bruten,
ty i hans blod var feberelden gjuten
och soten drack hans blod och åt hans lunga,
och högt han ropade som förr: »Narkissos!»
Narkissos!
ljöd ekos dofva svar med bergens tunga.

Förbittrad såg han bildens drag förvridas.
»Är det ej nog att detta kval skall lidas,
men bo i allt, som ses och lyssnas till?
Jag ser och hör och känner blott Narkissos,
jag hatar dig, du är mig kär, Narkissos,
jag vill gå bort, jag kan ej det jag vill!
För mig finns viljan ej och icke valet,
ty själfva hatet älskar jag och kvalet,
hvi skall du pina mig till döds, Narkissos?»
Och eko ropade med sorg: »Narkissos!»
Narkissos!
Och tusenfaldt det ljöd: Narkiss-Narkissos!

Då sågos hvita veck för vinden flyga,
då sågs en flicka fram till källan smyga
och bakom grubblarn snart hon stod.
Hon lade armen om hans hals, hon lade
sitt hår mot hans, sin kind mot hans och sade:
»Var man, Narkissos, var en man med mod!
Den dystra krets, du ser, är blott en källas,
men vänd dig om, där väntar hela Hellas
och ädel kamp med Hellas' ungdomsskara

– och vann du ej, så har du mig, Narkissos!»
Narkissos!
med veka stämmor hördes bergen svara.

Då strök han håret från sitt bleka änne,
då stod han upp och log och kysste henne
och glömde källan och sin egen bild.
De följdes åt hän öfver ängens matta
och genom skogen hördes fauner skratta
med stämma vänligt skrålande och vild,
och Afrodite bröt sin doms förtrollning
och hon göt åter styrka i hans hållning
och lät hans blod i friska vågor välla.
»Se, kärleken har helat dig, Narkissos!»

Narkissos!
sjöng Eko döende vid sorgens källa.
(1891.)

* * *

Dolores di Colibrados.

Jag såg henne icke, när lifskraften svällde
och ungdomen log likt kalifernas välde
i anletets hy som en mörklagd vår,
jag såg henne först, sedan höstregnen slagit
och vintern de snöhvita strimmorna dragit
som drifvor i skog i Dolores’ hår.

Men ögonen såg jag, som ej hunnit mista
sin sista förbittrade älskande gnista
af elden, som fordom så bjudande var,
och stoltheten låg som ett dröjande minne
af sol, som belyst hennes hemslotts tinne
på gulbleka rynkiga pannan kvar.

Hvad var det för lockande stämmor, som hördes,
att långt öfver vattnen och landen hon fördes
och rycktes med roten från hembygden loss,
kanhända hon följde en man öfver hafven,
jag känner blott namnet, som står öfver grafven
och vet att hon gick som en främling bland oss.

Hon var oss en främling, som främling betraktad
hon gick ibland främmande, glömd och föraktad,
och trång var den gråkalla nordiska vrån,
knappt hann hon att tvinga sig ned under seden,
förrn framhugget hårdt af den kokande vreden
kom bittert och hårdt hennes anstolta hån.

Och hon, som haft rikligt af lyckans håfvor,
och hon, som förslösat sin rikedoms gåfvor,
tills intet blef öfrigt för ålderns år,
fick nesligt i ömkliga trasor förfalla,
men hvar hon gick fram, var en hviskning bland alla:
»Se adeligt blod, som i trasor går!»

Se adeligt blod, det är pöbelns nöje,
försmädadt och höljdt af föraktets löje
och få det förnäma i stoftet ned,
och därför de stucko med knappnålssticken,
tills flammor det sköt ur den mohriska blicken
och skrattade rått, när Dolores led.

Och grannarne sade: »Dolores är galen,
hon är ej som vi och de andra i dalen,
man ser hennes själ är för djupt förstörd.»
Och de fingo rätt mot Dolores på slutet,
ty själen blef skum och förnuftet brutet,

till dårhusets cell blef Dolores förd.

Dock kom hon till klarhet igen i det sista,
jag såg hennes svärmiska ögon brista
och såg, hur hon smärtsamt i döden log,
min hand hon försökte förgäfves att krama:
»se pierda Granada, ay de mi Alhama,»
hon hviskade sorgset och svagt och dog.

Jag stod där och såg på de härjade dragen
och tänkte: »En borg är af kriget slagen,
förödd är en vingård med ädelt vin,
Granada är sköfladt, Alhama är härjadt,
förödt och förbrändt och af döden färgadt,
men är dock en skön och en stolt ruin.»

Och ej i Cordova moskékatedralen,
men skogen i norden och kyrkan i dalen
var med vid Dolores' begrafningsakt,
och vaxljus ej brändes, ej rökelse svängdes,
när fram genom hopen på kyrkbacken trängdes
sex män med en kista i vårdslös takt.

Och ej Andalusiens flammande dager,
ej sus i cypresser och myrten och lager
vet vrån där Dolores är jordad af,
en tvinande sol genom dimmor lyser,
en lutande björk står på kullen och fryser
och snön ligger hvit på Dolores' graf.

* * *

Tiga och tala.

Hvarföre skulle du mässa
också din själs litania,
också din sorgs miserere?
Hånande ögon bevaka
den, som har blottat sin sorg.
Stoltare vore att pressa
smärtan i barmen där nere
hårdt och beslutsamt tillbaka
än att den förs i det fria
naken kring gator och torg!

Klangen, som världen behöfver
är ej ett vekt miserere –

tonen, som läte sig hvässa
uddskarp till pil eller klinga
finnes väl ock i din barm.
Smärtan, som bundits där nere,
skall, när en tid har gått öfver,
väpnad från fot och till hjässa
upp ur sitt fängelse springa

djärf som befriande harm!

Sanning till hälften du säger,
harm vill till vapen jag smida,
dock skall ej smärtan, ej sorgen
tigas ihjäl, ty att tiga
är hos en sångare brott.
Stoltare är det att stiga
midt ibland vimlet på torgen
fram med all sorg, som jag äger,
tolk för de tyste, som lida,
tiga och lida blott.
(1893.)

* * *

Träl i främmande land.

Mitt ljus vill ha frihet att lysa
min eld till att värma och lifva,
min tanke vill icke förfrysa
i kylan af tigandets drifva.

Min trältjänst mig friheten spärrar,
med rätt det af alla föraktas
att tjäna som svinvakt hos herrar,
som själfva behöfde att vaktas.

Jag säljer för mat och för pengar
en själ, som är skapad att råda,
med lögn inför andras drängar,
som sen mig med ömkan benåda.

* * *

Hamlet.

Väl är mitt hufvud sjukt, väl vackla stegen,
väl är jag nära att förgås af kvalen,
min blick är inåtvänd, min mun förtegen,
de hafva rätt: »Visst är prins Hamlet galen!»

Visst är prins Hamlet galen, men han leker
väl ock med flit en lek med galenskapen,
emot det motstånd, intet klokt beveker,
begagnar han det galna såsom vapen.

Du kloka hvardagsvana, som beställsamt
ser till att allting göres som det brukas
– var på din vakt, när Hamlet handlar sällsamt,
att ej din stora klokhet förödmjukas.

* * *

En majvisa.

Nyss fåglarne sjöngo på nytt om vår,
nytt hopp gaf den lyckliga låten,
men mig, som åter vid fönstret står,

i halsen sitter gråten.

Nu blommar all världen och sommarn drar in
bland ljusgröna dungar och gärden,
all världen är skön, all världen är min
och jag är en son af all världen.

Och törnrosröd lyser morgonsky
och morgonens dimmor sig lyfta,
all världen är ung, all världen är ny,
och ändå så ville jag snyfta.

Ty morgonen kommer för klar, för snar,
för friska dess daggdroppar dugga,
den lyser för ljust på den, som var,
för nyss i dödens skugga.

* * *

Harens rätt.

En hare må väl ha rätt
att mumsa på sin kål
och äta sig magen mätt
så mycket magen tål,
och njuta sitt lif det kära,
när ingen räf är nära.

Och söker en räf att tvinga
sig till ett mål på hare
att koka i kulans kettil,

har haren rätt att springa
med harben, höga och snare,
men kalla sig annat än hare,
har haren ingen rätt till.

* * *

Sådant är lifvet.

Och haren han sitter och äter blå bär
och tänker förnöjdt: »Det är godt det här,»
då kommer en räf ur en buske och tar'n
och tänker förnöjdt: »Gud ske lof att jag har'n» –
och sätter sig ned till att spisa
– det är harens visa.

Och räfven han slickar sig glad om sin trut
och går att spatsera i skogen ut,
då möter'n en jägare, jägaren skjuter'n,
då glor han, då gnor han, då tjuter'n,
då dör han, då gör han i dön ett språng
– det är räfvens sång.

Och jägarn han blistrar så stoltelig
och tänker: »Nu hafver jag rogat mig,»
men hemma där pysslar hans käringkropp

med hvitt i hans kaffecikoriakopp,
så dricker'n, så dör han af kaffecikoria
– det är jägarns historia.

* * *

Jägarstamp.

Det stampar med klumpiga stöflar
i förstugången, det hojtar och svär,
det dunkar i golfvet med jaktgevär:
»Millioner skock tunnor tusan böflar!
– Agneta! – Gustafva! – Är ingen där?
Och eko hojtar och svär, så det skallar
som vore det hela den ledes här
och in slår doften af granar och tallar
af nyskjutet vildt och af vilda bär.

En dörr springer upp och en yrhätta rusar
i famn på en bister och barsk major,
majoren är reslig och bred och stor,

hans näsa är röd, ty majoren snusar
och äter och dricker som Auka-Thor.
Och ned öfver bröstet hans långskägg flyter,
ett Starkotterskägg ifrån hedenhös.
Majoren kysser sin flicka och skryter
om dagens bragder, så ekot ryter:
»Det smällde och small, skall du tro, min tös,
och jössarne gnodde som fan var lös!»

Och Ugglan och Falken och Hööken,
en klunga af hjältar från dagens kamp,
där orrarne stöpo och haren damp,
de buga och göra sin kur för fröken
med ståtligt och ridderligt stöfvelstamp:
»Jag tänker beständigt på fröken Agneta,
hvar gång, som jag skjuter, skall fröken veta,
ty svag för de sköna är lyckans dom!»
»Pytt, löjtnanten skjuter ju alltid bom!»

Och fröken är kall och förnäm emot Hööken
– »jo jo,» säger Falken, en stor filur,

»det är si och så med Höökens tur,
det sägs, att han själf fått en träff, vet fröken,
och själf blifvit fångad och sitter i bur.»

Men fröken är vred och röd så hon flammar
och dam i hvarenda tum
och Ugglan grinar och Falken glammar
och Hööken rodnar och stammar
och slokar med vingen, betryckt och stum.

Och ränslar och kruthorn och hagelpungar

de läggas åsido och hängas på spik,
majorens väldiga stämma rungar
och dånar och skryter för full musik.
I dörren står gamla majorskan och gläntar:
»Stig in, mina herrar, för maten väntar!»

* * *

Fjorton dagar efteråt.

De hviska, de tassla, de nattliga vindar
i parkens konungsliga ekar och lindar
det brusar i skog och i fors och i såg
och tyst gå de månhvita skyarnes tåg.
Och månskenet strålar och strålarne leta
sig in genom fönstren till fröken Agneta
och tankarne komma och tankarne gå,
de dansa, de dansa en dans på tå.

»Nål och sax och vax och tråd,
krona, krans och silkevåd,
nu skall bröllop stunda,
tänk att heta Hennes Nåd
Höök till Ekelunda.

Tio tärnor skall jag ha,
flickorna på Appelsta,
flickorna på Gata,
kusin Ebba? – hon blir bra,
Ebba, hon kan prata.

Jag skall vara helt i hvitt,
släp förstås, och snibb och snitt
à la mode för året,
upplöst hår, som faller fritt,
slöja öfver håret.

Jag skall vara söt och blyg,
titta törs en knappt i smyg
på sin kära fästman,
mamma gråter, tjock och dryg
harklar prosten Wästman.

Låt mig se! – Jo »vill du ta
denna Klara Lydia
Julia Agneta?»
Då skall Malkom svara: »ja,
det kan herrn väl veta!»

Sedan är det jag som svär:
»Vill du hafva denna här
Malkom Höök till make?»
– »Ja då, jag och Malkom är
såsom hysk och hake!»

Sen skall prosten hålla tal,
grant och dumt med lång moral,
alla lyss andäktigt,
hejsan, hoppsan, sen blir bal,
bröllopet var präktigt!

Men vill Malkom säga från:
»Skåpet här, i denna vrån,
jag rår om kabyssan,»
slår jag till'n med toffeltån,
sen så skall jag kyssa'n.

* * *

Förbjuden mark.

Vid min sida satt han och förtalde
om den gamla tiden, satt och malde
på sitt gamla, muntra spjufvervis,
om sin ungdomstid och dess kurtis.

»Det var bröllop, hela tjocka släkten
var från femton väder sammanbjuden,
blek stod bruden i den hvita dräkten,
skära lyste tärnorna kring bruden,
släktens blomsterflor i samlad kår,
valda sysslingar, elitkusiner,
nittonåringar med spanska miner
och det stolta kast, som nacken får
hos infantor, som fyllt nitton år.

Anndagsmorgon kom jag att gå galet
öfverlagdt, förtäljer släktförtalet,
det är osant, jag var dåligt vaken,
gick, och drömde, det är hela saken,
kom att öppna på en sluten dörr,
som jag aldrig öppnat förr.

Härskri, vildt allarm,
spetsar, underkjolar,
flykt kring bord och stolar,
gny och ädel harm!

Hög i förolämpadt majestät,
klädd i stubb till knät,
stod min kära, snälla, eljes glada
kusin Ada,
blek och ond och grät,
med ett skärp i hand, beredd att slå,
och befallde:
– »gå!»

Men besluten att gå lugnt tillväga
var jag nog gemen
att se ned på strumporna och säga:

»Nå än se’n!
Nog vet jag, att flickor gå på ben,
att de ha lekamen
och att deras hals och själ är ren
– och för resten, kära Ada,
har jag sett dig bada,
när du var en liten en –
– du är mera fyllig nu, än se’n,
du har vuxit, du är stora damen!»
Nytt allarm,
gny och harm!
Men med kall och stel försmädlighet,
på hvars hårda hud ej vrede bet,
liksom rörde ingenting mig,
såg jag lugnt omkring mig
för att få en utsikt mera hel
af bataljens vilda skådespel.

Som när ormar sno sig fast likt remmar
kring Laokoon och två hans söner

och man ser det kval, som fadern röner
på hans plågsamt sträckta marmorlemmar,
och det rop, hans öppna mun står still i,
stod min ståtligt växta kusin Milli
med två syskon: Ingeborg och Lilli,
spensliga som mör hos Kalidasa
i en ställning af förfärlig fasa,
pinsam tillgjordhet och snedvänd hals,
sammanormade i samma lakan,
skyddade om näsan och om hakan,
men för öfrigt utan kläder alls.
Och högtidlig som en präst,
med sitt snörlif snedt om barmen fäst,
stod min halfkusin, den fromma Hedda
vid kommoden bort i vrån,
mässande på hån:
ar-ma-barn var-int-e-rädda,
vi-ska’ häll-a-vigvatt-en-på’n!
Men en liten tös på elfte året,
kusin Elin, gul som lin i håret,
och med ögon, klara blåklintblå,
sade: «Han kan gärna stå.»

Då först svängde jag mig om på klacken,
fick en ask som projektil i nacken,
hörde hånfullt skratt bakom min rygg,
fick upp dörrn, var åter trygg.

Hela dagen blef jag hårdt behandlad
för mitt nidingsdåd,

först mot kvällen blef min dom förvandlad
till en akt af furstlig nåd:
den att hålla upp en docka tråd,
hvarmed kusin Ada sydde fast
en garnering, som i valsen brast.»

* * *

En ung mor.

Klen och svag och blek om kind,
klädd i lintyg och i stubb,
i en liten skrubb
på en gammal vind
satt en sjuttonårig tös
på en kistas lock och frös
med ett byltebarn, som grät
lagdt i knät.

»Det blir aldrig väl igen,
väl igen för den,
som har ingen enda vän,

Gud vet hur det går,
ty i lagen står,
hvad en får, när en lagt å lön,
Gud som hafver, Fader vår,
jag får gå i sjön!

Ba, ma, låt
lagom, lilla styggen,
jag vill vända ryggen
åt ditt pip och låt.

Skall jag kväfva't, fy, fy, fy,
det är grymt att kväfva,
jag får skura, jag får sy
och försöka sträfva.

Ba, ma, kanske tror
det att mor
vill ge mat och skor,

vill ge klär
åt ett otäckt tocket där,
som är födt i hor.
Jag får dra mig fram
genom fattigdom och skam
och den usla karln
får betala för sitt barn.

* * *

Min hustru.
(Efter Burns.)

Och alltid har hon dängt mig,

på dörren har hon slängt mig;
när kvinnfolk fått sin vilja fram,
har händt att karlar hängt sig.

Jag tänkte: öl vid egen ugn,
mens hustrun styr och ställer!
När en blir gift, så får en lugn
– jo lugn fick fanken heller!

Min sista tröst är nu: »Må tro,
när i min graf jag sänks, ni,
på vedermödan evig ro
i himmelen mig skänks, ni?»

Och alltid har hon dängt mig,
på dörren har hon slängt mig;
när kvinnfolk fått sin vilja fram,
har händt att karlar hängt sig.

* * *

Hvem står på lur vid dörrn?
(Efter Burns.)

Hvem står på lur vid dörrn? Hvem där?
»Å, det är bara Findlay!»
Så gå er väg, I bor ej här!
»Är på besök,» sa Findlay.
I kanske är en tjuf? Hvem vet?
»Kom ut och se,» sa Findlay.
I vill bestämdt nå’n dålighet.
»Det händer allt,» sa Findlay.

Men om jag nu lät opp för er –
»Låt opp, låt opp,» sa Findlay,
– så fick jag ingen nattro mer.
»Det händer allt,» sa Findlay.

För I, I gick väl inte strax?
»Jag stannar kvar,» sa Findlay.
I blef nog kvar till gryningsdags.
»Ja visst, ja visst,» sa Findlay.

Men slapp I in – så om och men
– »Släpp mig in,» sa Findlay,
I kanske snart kom hit igen,
»Ja visst, ja visst,» sa Findlay.
Men om nå’t sker, I hör jag ber,
– »Låt det ske,» sa Findlay,
– var tyst som murn, med allt, som sker!
»Är tyst som murn,» sa Findlay.

* * *

Studentkårens dotter.

»Och nu har jag fått mig en liten,

en smånäpen flicka,» sa Fina,
»nu kommer väl hela smiten
af alla studenterna mina
att knuffas och slåss i min trappa
om hvem, som är flickungens pappa!

Och sen ska studentkåren samlas
på Gillet och gasken gå lös
och en million ska det skramlas
at min och studentkårens tös
och namnen, vi henne ska gifva,
ska bli Carolina Rediviva.

Och hva ska vi sen ha för chim?
Jo sen
ska docenten Ahlén
få hålla ett tal på rim,
som slutar med: fyrfaldigt lefve,
må flickan bli gift med en grefve!»

* * *

En konstteori.[1]

Så jag målar, donna Bianca,
ty det roar mig att måla så!
Om det frågas, donna Bianca,
säg: »Det roar honom måla så!»

En pedant från Salamanca
säger säkert: »Det är ingen pli,

ingen skola, donna Bianca,
ingen stil i Juans måleri.

Vankelmodigt tycks han vanka
med sin pensel ibland allt, som är,
forntid, nutid, donna Bianca,
är den vilsne målarn lika kär.

Och det friska och det kranka,
skratt och sorgetårar, natt och dag,
klart och mulet, donna Bianca,
målar han med samma välbehag.

Realistisk är hans tanka
och romantisk är den likaså,
ingen enhet, donna Bianca,
är i denna målarkonst att få!»

Säg pedanten, donna Bianca,
att det roar mig att måla så,
arabesken är en ranka
som en stel pedant ej kan förstå.

(1893.)

Noter

1)

Den konstteori, som uttalas i detta stycke, tör i och för sig själf ha haft del i min diktnings tillkomst, men liknelsen med arabesken tör bättre ägna sig för teoriens upphofsman, Almqvist, och hans törnroseri, än för mina smådikter, som snarare likna fyrkantiga miniatyrtaflor.